

**Oponentní posudek na diplomovou práci Pavla Štíky
„Alternativní ekonomický přístup k fenoménu altruismu“**

Předložená diplomová práce je ambiciózní, autorovi nejde o nic méně než o alternativní chápání „ekonomického člověka“ a s pomocí nově vymezené „teleologie“ v jeho chování pak vnést novou perspektivu k fenoménu altruismu, jenž se vlastně vymyká z metodologie individualistického utilitarismu hlavního proudu ekonomie /alespoň pokud jde o jeho pravou, ryzí a nreciproční verzi/. To co se jeví jako nedostupné /či dokonce psychopatologické/ v modu racionality „me“, je najednou „procedurálně racionální“ v modu „we“ racionality.

V tomto ambiciózně zadaném cíli diplomové práce ovšem autor nezačíná „na zelené louce“. Hlásí se ke post-klasickým školám v ekonomii ; organistické chápání člověka, který usiluje o racionalitu spíše ve smyslu postupů /procedur/ než jen úzce chápanou racionalitu instrumentální, který čelí nejen riziku, ale i nejistotě. Metodologický realismus vede potom k heuristice, behaviorismu, ustalování zvyků a rutin /včetně samotného vnímání reality/. Diplomová práce svým zaměřením spadá i do oblasti „věd kognitivních“, tedy věd o budování vědy samotné.

Takto „motivován“ se autor pouští na pole sousedních disciplin- psychologie, teorie motivace, sociologie lidských potřeb. Ekonom, který čerpá z experimentální psychologie Carla Junga a z teorie motivace A.H.Maslowa, se vystavuje riziku kritiky, že „opouští hřiště“ ekonomie. Pavel Štika však prokazuje „sečtělost“ renomovaných ekonomických autorů, kteří se již několik desetiletí pohybují na rozhraních sesterských vědních disciplin a „vycházejí tak vstříc“ psychologům, kteří začali dobývat zdánlivě nedostupné hradby imperiální ekonomie zvenčí /David Kahneman, B.Frey/. Spojovací můstky např. na novou „vědu o štěstí“ jsou zde jen naznačeny. Ale i jen nastíněné odkazy na tento alternativní svět jsou pro autora diplomové práce spolehlivou ochranou před kritikou „naivity“ ekonomického redukcionismu.

Pokus o fruktifikaci „načteného“ a vlastní „přidaná hodnota“ je v modelu Robinsona-Pátka /Neděle/ v kap.5. Štikova „Robinsonáda“ je sice vysoce stylizovaná, ale ne už tak naivní, zejména tam, kde je dovedena k teorii budování „lidského kapitálu“ a „kooperativního“ či sociálního kapitálu. Kap. 6. a 7. jsou spíše „nahozené“ postřehy o vztahu mezi modelem a realitou a možným explikacím na soudobé aktuální problémy společnosti a hospodářství, podobně i do závěru práce přidáný poukaz na „agent –based computational economics“. V této části diplomové práce už vysoké ambice autora narážejí na „prostor a čas“ disponibilní pro diplomovou práci. Ale i tyto esejistické zkratky mají svou hloubku a vazbu na předchozí